

PAPER DETAILS

TITLE: TABİİ HUKUK GÖRÜSÜNDEN SOSYOLOJİK HUKUK GÖRÜSÜNE

AUTHORS: Tarik ÖZBILGEN

PAGES: 281-304

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/96514>

TABIÎ HUKUK G

Do

İÇİNDEKİLER : GİRİŞ — 1. Kon
ramsal ve etik objektivite
yönünden değeri. — **BİRİ**
sında Tabiî Hukuk Görüşü
Evrimi - 1. İlk çağda tabiî
ve Sophocles. 2) Stoisyenl
den ilk çağ tabiî hukuk d

bir takım yetersizlik sosyolojik bir anlayış ni de, tabiî hukuk aklı aranmalıdır.

İşte böylece etüd belirlemiş oluyoruz: hukuk düşüncesinin nin epistemolojik, met bulunduğu. Şimdi bu yut düşünce ve iddiala ve gerekçelendirmemiz

ğ u halde, hukuk bilgin
tadır. Bugün dahi, özel
normativist pozitivizm
hukukun transsandanta
sürmekte; basit bir dey
mantikî yapısının, yan
gemek istemektedirler.
teşkil eden sosyal ihtiya
ötesi) karakter taşıma
kalmaktadırlar ².

Bütün bunlar etüd
ları için, üzerlerinde d

lunduğu düşüncesi var
 tabiî hukuk, yönetmen
 yüksek ahlâk kuralları
 çağdan itibaren gelişme
 maya yetecektir.

I. İlk çağda tabiî h

1. *Héracrite*⁴ ve S

Tabiî hukuk görüş
 racrite'e kadar indirgen
 nin dayandığı pozitif h

kanunlarına karşı, «ilâh
rın» var olduğunu bild
bugünün ve ne de dün
geçmişten çıktığını bilm

2. *Stoisyenler ve C*

İlk çağın etik ve f
olan stoisizmin tabiî hu
karakter göstermektedi
sız bir takım hak ve öd
insanî bağıntılara hük

3. *Hukukun etik düşüncesinin*

Görülüyor ki ilk
rallarının kendilerine
gerlerin varlığı görüş
bağımsızlığını ortaya
karakteri itibariyle ill
tildiği üzere, yönetme
yâni yöneten ve hükû
kuralları kimliğini taş

Tabiî hukuka, ço
vurulduğu yönünden v

rü, bu iki çağın tabiî hukukları arasında sıkı bir benzerlik vardır. Zira bu çağın yanmakla birlikte, ilk çağın birlerinden tamamıyla ayrılmış orta çağ, tabiî hukuk — bir büyük hamle getirmeye de yol açmış bulunur ve Tanrı anlayışları arasında

A. İlk çağ ve orta çağın tabiî hukuk düşüncesi üzerine

regelse idi, pozitif b
lık, bugünkü merha
Bunun içindir ki ort
gelişme çabası yönü
burada konuyu sade
yız. İddiamız, doğal
çağ geleneginden ay
şüncesinin gelişmesi
gerekçesini vermek
bu farklılığın tabiî
görmeye çalışalım.

zik alan ile ilgili her türlü
lunmaktayız.

İskolâstik dogmatizm
Kutsal kitapların bildir
herhangi bir konuda b
tapların bildirilerini ve
lenlerin görüşünü kabu
şılanmalıdır. Zira kimse
şünülemez. Kutsal kitap
diği cihetle, Tanrı'nın
dinlemektir.

lar. Meselâ dinin yer
amlar; dinin yayılması
kim hristiyan tabiî h
Aurelius Augustinus
(Saint Thomas d'Aqu
gun olmayan davranı
mekte tereddüt göster

Bu hoş görmezliğ
konusunda ehliyetsiz
Sanki Tanrı, insana a
etiğin gelişmesini bu

tadır. Zira tanrısal hukuk, çeşit pozitif kurallardan ibaret tutmakla beraber, bir çeşit Tıpkı, alelâde kanunların gibi, beşerî hukuk ta, bulunmakla yükümlüdür; düalite yaratmaktadır; şekilde bir düalizm — ölçüldüğü bir diğer hukuk değildir ¹⁵.

3. Hukukun evrens

III. Rönesans son hukukî temellere day

Doğu dünyasının
varlığını daima koru
nışlarına karşı giriş
landığını söylemiştik
kim tehlikelerle karşı
ralları dışına çıkma
biî hukuk, ahlâk es
de algılandığı sürec
edici hareketlerin or

layışı meydana getirme
 bir geçişi deyimlemekte
 sinden tamamiyle kurtul
 disini izleyenler tarafınd
 kî karakterli tabiî huku
 tabiî hukuk anlayışına
 şüphe götürmese gerekt

Grotius ve izleyiciler
 ğil ve fakat hukuku, öze
 ye yarıyacak güvenilir
 diler. Bunun için de, da
 re tabiî hukuk bir veridi

iltifat göstermek ise problem, bu prensipler son derece kestirime rildi ²².

Bu suretle bütünü'nün görüşlerine bağlayıcıların sosyal realite olduğu gibi filozof, k de yaşamamakta; b mamlaşmaktadır. Bu diğerleri gibi, bir apadır ²³. Öyleyse ya

etmemize de imkân yok.
 hâkim bulunan metafizik
 lamış görünmektedir. İ
 gördüğü tarihsel gelişim
 nunu'nun doğruluğu pro
 çekerek — bu iddia ve k

A. *Tabiî hukuk d*
bakış:

Önce, Auguste Com
 lim. Comte'a göre insar
 tedir: Teolojik veya fik

İşte metafizik h
 hukuk düşüncesinde
 cesi, teolojik hukuk a
 eleştirileri son derece
 düşünce temelini teşk
 layışından kopuş çab
 mez. Zira, bir vâkıa
 tamamiyle kayıtsız k
 temel kavramlar, bir
 tinilmiştir. Sosyal rea
 etik yönden nasıl yar
 tır.

Bilindiği gibi, matematiğin salt (mutlak) gerçeği her zaman ve her yerde aynıdır. Bu arada, matematiğin, bilimsel alanda mükemmel bulunmaktadır. Gerçekten de olmak üzere, bütün bilimlerin temelini oluşturan bir evrensel anlayışına dayanır. Matematik, diğer bilimlere uygulanan ve geliştirilmiş bir evrensel metod

se de bunu deęiřtiren
 gı deęerlięi de her
 bunu deęiřtiremez ³⁰
 miřse de, onu anlaya
 başvurmak, zorunlu

Descartes filozo
 ne de, daha önce s
 nnden rastlamakta
 otoritenin ürünü olm
 kazanması üzerinde
 hukuk akımı, ilham
 Zira, Descartes filoz

2. Sosyal fizik düşüncesi

Aydınlanma çağı tavrından olan sosyal sözlemlerinden, pozitif bilimlerden. Bu bakımdandır ki bu sosyal fizik anlayışında bakanın metodlarını, sosyal psikolojiyle birlikte gene de mathesis aplozofikten kaçmamaktadır. Nitelikli en kuvvetli esaslarından edilmemiş, sadece analiz

Gereğinden de Hobbes

anlamıyla hukuk ta,
daha doğrusu, bir p

Salt ve idealist
sını fiktif ve ipoteti
anlayışının da, uygu
kalmadığı görülmek
lozoftan Hobbes, tar
Spinoza ise, vicdan
şında kaldığı görüşü

Böylece tabiî h
yetersizliğini belirtm
tabiî hukuk görüşür

Tabiî Hukuk Ekolü-
onun gerçekleştirmekle
varlığını kabul etmesi y-
ması yolunda atılmış en-
mi, idare edenlerin irade-
tıpkı diğer bilimler gibi
sızın, realiteyi araştırm-

İşte sosyolojik huk-
lşimi içinde, bu tabiî h-
rüyorumuz ³⁶. Şimdi bu ist-
gerekçe içinde de, Tabiî
nin verini belirlemeye c-

lerin muhteva diye
 başka bir anlam taş
 da geri kalmamakta
 nan hukuk düzenler
 eşit olduklarını bildi
 özgür ve eşit kişiler
 ise, gerçeğe uymadığı
 yordu.

Tabiî hukuk an
 hukukî şekil ile huk
 mine karşı kayıtsız
 ların özgür oldukları

Sosyolojik hukuk
pozitif hukuk alanları
uygun düşmeyen hukuk
masıdır. Örneğin bugi
mazlığı prensibi hüküm
di yararını en iyi şek
kişi anlayışının ürünü
kimler taraflara yol g
taraf dâvayı kaybetme
kişi anlayışına dayana
şüphe yoktur. Sosyolo

Fındıkoğlu (Z.F.)
İstanbul, 1961.

Gurvitch (G.) —

Kelsen (H.) — T

Leclercq (J.) —

Léonn (P.) — Do

au IX. siècle, in Arch.

Levi (A.) — De

Mec. sayı 182, İstanbul.

Le Fur (L.) — X

Doktrin, çev. N. Erim

Okandan (R.G.)

Radbruch (G.) —

du Dr. et de Soc. Jur.